

చెన్న పట్టణము జూలై ౧౯౨౭

234
4

సంపుటము ౪

ప్రథమ సంవత్సరము ఆషాఢమాసము

సంఖ్య

వే స వి

కీరి నారాయణాచార్యులు గారు

వే స వి సంభవించె గడువేడిమితో విను జెండ గాయగా

దోసెడు తోయమైన నతి దుర్లభమాయె మనుష్యలోకముగా
గోసముదాయముం గరము గుందుచునుండె బిహసచే భువి
భూసము శూన్యమయ్యె జనుకన్నది లే దిలక నట్టుతానొకో.

౧. కమలగర్భోత్పత్తికర గంధవాహయై యల్లమ్ము రంజించు నొక్కవేళ
సప్తాశ్వకరతప్త సైకతస్థలివీచి మిక్కిలి యలయుచు నొక్కవేళ
చండనాచల శైత్య పారభ్యమాంద్యముల్ గొనిహాయిగుర్రు నొక్కొక్కవేళ
కాద్రవేయముఖసగరభాగ్ని కీలల గొని వేడి విందు నొక్కొక్కవేళ
సంజ వాహ్యుని సౌఖ్యమొసంగు నొక్క-వేళ విష్వలగురియుచు వేళ యొక్క
వేళ గ్రీష్మర్తువనుడు వెలయు నిట్లు-తాపహరణియ్య సర్వసంతాపకరుడు.

౨. విమలనద్గంధులొ కమలంబులనుగాంచి యుష్ణాంబుతాపవర్ధిష్టులగని
హాయినిగూర్చు వాహ్యులికొరిక నెంచి వేడిగాదుపు విందు పెతడలంచి
యతులితమధురిమాం దితచూతముల గాంచి వృశ్చికరాజుల వృద్ధిదలంచి
వటవనవాటికా ప్రచ్ఛాయలనుగాంచి వితతమరుసలివితడి జూచి
నిన్ను బాగడంగవలెనో విండ్రివలెనో యేమి నేయంగవలెనో యొకించు
యెస నెఱుంగంగలేకుంటి నలుముకొలుపు నాచార్య

సీ. కమలాకరంబులు దలు దానమాడ రా దారామనీర్ణి కలందెకాని
కదళిగృహంబులు నొలంబుపుచ్చరా దమలవటచ్చాయ లందెకాని
శీతపదార్థముల్ నేమింకగారాదు కమ్మనయ్యెడి తము లమ్మికాని
యతనుభోగంబుల నన్ని గోరంగరాదు పొలతుకదిగొవు క్రాగినెకాని
కాని లేకున్న సౌఖ్యంబు కాంచగలవె! - ఘర్మమున నీశరీరంబు క్రాగిపోదె!
యందు విరహోద్దిగ్మ్యశయించునట్టి నేస్త-కానికి హితంబుగలవె నొక్కహితపరుడు

సీ. లోకబాంధవుడయ్యు లోకావనాభీప్తుతా బుద్ధిలేక సంతాపపెట్టు
దా సదాగతియయ్యు ధరణీజనులజేరి యామోదమొసంగక యలయఁజేయు
క్షమయయ్యు దానదే క్షమలేక మర్త్యులఁ గాల్చెట్టనీయక-కనలుచుండు
సమృతంబుతానయ్యు సవనీజనులనెల్ల నలరింపఁజేయక యలఁతఁగూర్చు
నర్కుఁడును గంధవాహుండు నవని జలము-లిట్లు నైజగుణంబుల నెల్లవీడి
ప్రజలఁ బీడించుటకు మహావ్రతముపూను-వేనవిని నర్వతాపనివాసభూమి.

మ. జలజాప్తాతనుబింబమధ్యగతుఁ డబ్జాశ్వుండు నారాయణుం
డలఘుత్తోడి తటాకలక్ష్మిఁ “జెలి! రా”యంచట్టె పద్మాకరం
బులఁ దా సూర్యకరాళిచే గొనియెనాఁ బూర్ణంబులొ చెర్వులు
జలశూన్యంబులు నయ్యె భాస్కరుండు నౌజ్వల్యంబుతో నొప్పెడిన్.

ఉ. హంస ఖరాంశు తప్తభువి నల్లనఁ బాదము లుంచి యెత్తు నా
హంసవిలాసయాన లట నాతపబాధకుఁ దాళలేక యో
మాంసలశ్రోణీ, భూమిఁగనుమా! మననోర్వంగలేదు తాను స
ర్వంసహాయంబు! బాగనుచుఁ బల్కుచునుండు పరస్పరంబుగన్.

శా. అయ్యయ్యయ్యయ్యే నే డదేమొ యనిలుం డాకేని యల్లార్చలే
దెయ్యెచోటననైన గాడ్పులకు హద్దేలేదు ఘోరకా
జయ్యెప్రేమ కడ్డులేదు పారియాజ్వల్యార్భటిక లోకముల్
గుయ్యల్ వెట్టఁగ నాలకింపఁ డరయక ఘోరంబు వేటున్నదే!

మ. ఘనసంతాప సున్యప్రభావస్పృగులయ్యెసస్యసంతాప జీ
వనదానాదికసూన్యతాది బహుసంబాధాళి బోనాడుచుక
ఘనశీతత్వమువృష్టి పాతస్పృగులయ్యెసస్యసంతాప జీ
వనదానాది సుకృత్యముల్ నలిపి ప్రోవక శౌరిఁ బ్రార్థించెదన్.

ఉ. హర్షముమీఱఁ బ్రణీతతి హేయనఁ దాన మడంగుఁ గాక చే
కర్షకు లాత్మసస్యములఁ గాంతరుగాక యమందహర్షతక
వర్షములెల్ల వారి కనివారిత సౌఖ్య మొసంగుఁగాక యీ
- - - - - సాగకంబయ్యు న రిలి మంగళ మిచ్చుఁగావుతన్.

సూర్యోదయందును గలిగిన వ్యావకమును నిర్ణయించుట కాధారములు లేవు. కాంగ్రెసు సంఘములన్నియును రాటముల లెక్కలను, మగముల లెక్కలను, నేతగాండ్ర లెక్కలను, మొటనే తయారుచేసి ఖద్దరు ప్రచారమునకు గల సాధకబాధకములను నిర్ణయించుట కార్యసాధనముగ నుండగలదు. ఇతరులవలెను చెన్నరాష్ట్ర నివేదికను తయారుచేసిన బోగుగారు మనరాటమును హేళనముచేసిరి. కాని విషయపరిశీలనముచేసినవారి యనుభవము రాటముల ప్రయోజనమును నిర్ధారణచేయుచున్నది. వేలకొలది ప్రజలకు జీవనోపాధిని గల్పించగల పరిశ్రమను సర్కూర్మ రెడ్డినాయుడుగారివంటి నిద్రావంతులు నిరసించుచున్నపుడు దాని వ్యావకమునందు గల బాధకములు విశదమగుచున్నవి. చెన్నరాష్ట్ర పరిశ్రమశాఖాధికారులు చేతిమగముల శాలలను బెట్టుటకు జేసిన ప్రయత్నము సఫలము గాకపోవుట సహజముగనున్నది. గాంధీమహాత్ముని లక్ష్యము రాటపు పరిశ్రమచేయుటగాని వ్యాపార పరిశ్రమచేయుటగాదు. వేలకొలదిరూప్యములను బెట్టి ఎర్పాటుచేసిన పరిశ్రమశాలలు వడ్డి లాభములేక నడువజాలవు. ఈ శాలలు

పెద్దయంత్రశాలలందుగల యనర్థములనే గలుగజేయుచున్నవి. ఆ యనర్థములను పోగొట్టి సర్వజన సామాన్యమైన పరిశ్రమను వెంటనే వ్యాపింపజేయుటయే రాటపు పరిశ్రమకు ప్రయోజనము. రాటము పరిశ్రమవలన గలుగగల లాభము స్వల్పమైనను ప్రజల కవసరమైన బట్ట సీపరిశ్రమ సమకూర్చుచు దేశాదాయమును వృద్ధిచేయుచున్నది. పరిశ్రమశాఖవారు చేయుచున్న నిరర్థక వ్యయమునకీ పరిశ్రమయం దవతాశములులేవు. పండ్లతాండ్ర పరిశ్రమాలయమునందును సర్వేసు యంత్రాలయమునందును సబ్బయంత్రాలయమునందును నితరయంత్రాలయములందును వ్యర్థముచేసిన యెనిమిదిలక్షల రూప్యములును రాటము నేతపరిశ్రమల కుపయోగపడి యుండిన ప్రజల దుర్భరదారిద్ర్యమును నినుమంతయైనను తగ్గించుటకు నాధన నేర్పడి యుండును. సర్ రెడ్డినాయుడుగారివంటి పాశ్చాత్య పూజారు లేమిచెప్పినను ప్రజలైనను గాంధీమహాత్ముడు ప్రఫుల్లచంద్రరాయబోధించిన రాటపు సందేశమును సఫలము చేయుదురుగాక.

అటవభాషయొక్క యుత్పత్తి

తేకుమళ్ల రాజగోపాలురావు గారు బి ఏ., యల్. టి.

ప్రాచీన ద్రవిడముయొక్క నడిపాదములు

పండ్లొమ్మిదివందల యిరువదిరెండు సంవత్సరము జనవరి నెలలో కలకత్తా నగరములో ప్రాగ్దేశపండితుల మహాసభయొక్కటి జరిగినది. దక్షిణాసియాదేశమునకు సంబంధించిన భాషావిషయములనుగూర్చి చర్చించుటకు నాడును అందు అవకాశ మీయఁబడినది. అట్లు నే నాసభ యందుపాల్గొనినది విషయములలో అటవభాషయొక్క యుత్పత్తి యనునది యొక్కటి. ఈవిషయమునుగూర్చి ఆసభయందు నే నుపన్యసించుటయే కాక ఆవ్యాసము ప్రకటన ముద్రించి నే నాసభకు పచ్చినపారికంఠం కును పంచిపెట్టితిని. భాషాకావ్యములు పెక్కుండు అంగభాషయందు వ్రాయఁబడిన ఆవ్యాసమును జదివి ఆరిషయమునుగూర్చి దాక్షిణాత్యు లనేకులతో వాద ప్రతివాదములు చేసిరి. కొందఱు అవవాటి నాపై పట్టరాని కోపము వచ్చెను. కాని మేను దానిని లక్ష్యము చేయలేదు. చేతనైనదో నావ్యాసమును నిండించి దోషములు చూపివయ్యెనట దిద్దుకొనుటకు నేను సిద్ధముగా నున్నానని మాత్రము చెప్పితిని. ఎవ్వరును ఆచరింపరాన నలేదు.

మహాసభ ముగిసెను. ప్రతినీధులు వారివారి గ్రామములకుఁ జొరయిరి. మహాసభలోని వ్యాసములను మువ్వరించుటకు ఉపసంఘములు ఏర్పడెను. దక్షిణదేశమునకు సంబంధించినవ్యాసములలో నీరు ముద్రించఁబడినవి కో యేని కానో నిర్ణయించు నుపసంఘములలో నామేరు నిర్ణయించలేదు. అంతవఱకు అందు చాలమంది యుంకిరించెను జరిగినదో అని బ్రహ్మరహస్యము. కొన్నిమానములు కడచినవి. దక్షిణదేశపుభాషలలో అటవభాషాచీవముని, అటవమునందే లోకోత్తరములైన పుష్పకములు కలనని, తక్కినభాషలను అటవము కల్గివంటివని, అతలే వ్రాసికొని, అధికారపత్రములందుండుటచే

అటవముననే ప్రాముఖ్యమునిచ్చి మనియూసి మారెడు గాయ చేయుచున్న యింద్రజాలతంత్రములలోనే యిప్పుడును నాకు తమకలమ గాచుకొనికో యేమో. ప్రైసభయొక్క చర్యలును అందు చదువఁబడినవ్యాసములలోని విషయములనునుండుపు స్తములలో నావ్యాసమునువేర్చుటకు తావులేకపోయినదట. అందువలన నావ్యాసమును నాకు తిరిగి పంపవలసినదనిపడెను. ఇది అటవతంత్రమో బంగారీమంత్రమో బుద్ధిమంతు లూహించునవచ్చును. తమభాషనుగూర్చి తా మేమి వ్రాసికొన్నను తప్పులేదుగాని అన్యభాషలను తప్పువఱకు నిష్ఠాంతములు గల్గి అధికారకారణమున లోకవ్యాప్తి చేయుచున్నట్లు కన్గలరని?

అటవముయొక్క యుత్పత్తినిఁ గూర్చిన కొన్ని నమృతములు

జేవములందు విచరింపఁబడిన ఋతులలో అగస్త్యుఁడొక్కఁడు. కానీపట్టాచులలోని సంస్కృతపండితులతో వాదప్రతివాదము లొనర్చి యాబుష్ఠి సంస్కృతమునకు మించిన మూలభాష లోకదానిని మునుకొరమైనదానిని రెనకు నయచేయు మని భగవానుఁడైన కంఠసావిని ప్రార్థించెను. నరము విధించెను. సిద్ధిమోచకముగా నగస్త్యునియింట నాకస్మిగముగా నుమునమూడుపరిమళములు క్రమ్యునెను. ఇంటిలోనియెవఁమాలను చెబుమని కంఠసావి తపస్సయి కాజ్ఞాపించెను. అగస్త్యుఁడటు చెప్పమనఁగా లోకమూలం గొన్ని భూర్వక్రముల సంపుటములు పరిమళములేమను పడియుండెను! వాని మునుకొరకముల కలరుచు నగస్త్యుఁడు "తమిళ", "తమిళ" (మధురము, మధురము) అని యాచెనట! ఆసంపుటములలోనిభాషనే అగస్త్యుఁడు దక్షిణదేశమున వ్యాపింపఁజేసెనట! అందువలననే దానికి తమిళో లేక తమిళము అనునేను కలిగినట్లు!

మణియొక సిద్ధాంతము:— అగస్త్యుడు ఉత్తర హిందూ దేశమునుండి కొంత తూర్పువహద్దలలో దక్షిణ దేశమునకు వచ్చుచుండెనట! అప్పటి కప్పుడే దక్షిణమున నతనిభాష యున్నదనలేలో నుండెనట! అగస్త్యుఁ డాభాషను చదివేయవలె నని విశ్వప్రయత్నములు చేయఁగా అతఁడు అరెనిధాటికి నిలవలేక ఇంకను దక్షిణభాగమునకు బాటేపాయి యందు స్థిరనివాస మేర్పఱచుకొనిరట!

ఇంకొక సిద్ధాంతము:— హిమవత్పర్వతాగ్రము మీఁద నిలిచాకల్యాణము జరుగుచేర ఋషులును మునులును దేవతలును కలలును కోటావగోష్టు నుమిగూడి నప్పు డా బయలుపడన నప్పటి భూమి ప్రసిద్ధిపొయి, దక్షిణప్రాంతములందు శేల వైకి లేచెనట. పట్టపల్లములుగా నిట్లు లేచిన యాభూమిని చదువుచేయుటకు నగస్త్యుఁ డొక్కడే సమర్థుఁ డని కలఁచి యాశ్వర్యఁ దీరినది విశ్వసంప్రతము లుపదేశించి గంధమాదనమున కందెనట! అగస్త్యుఁ డిట్లు గంధమాదనమును స్థిరనివాసము చేసికొని అచట తమిళమును నెలయిండెనట!

తేనోక సిద్ధాంతము:— రవమును సంస్కృతమున మనకు చప్పు డని యర్థము. త్రావ్యమై మధురస్వరములు కలదిగాన నీభాష మధురించునప్పుడు రవము రాదనియు, రవము లేనిదగుటచే త్రోత్రేయమైన యాభాషను మాటలాడునప్పుడు వినువారు దీనిని అరవమందు రనియుఁ గొందఱుమరము.

కడవటి సిద్ధాంతము:— అటవభాషలో రకారము ఆదియందుఁ గలమాటలు లేవు. సంస్కృతములోని రకారాదులగుమాటలు అటవములోనికి వచ్చునప్పుడు వానికి మొదట నొక యచ్చు చేర్చును. ఉదా: సం. రాజఁ అటవము. అరసఁ. ఇట్లే సం. రవము. అటవము-అరవము. కాఁట్టి అరవమునది రవమును సంస్కృతమునకు నుండి పుట్టినదనియు, చప్పుడు చేయునది యని దాని యర్థ మనియు మఱిగొందఱిమరము.

వైకిరి పట్టపల్లములన నిజమైన సిద్ధాంతములు లేలవు. మన యాంధ్రమునకును నట్టి సిద్ధాంతములు కలవు. వారికి సముద్రోదకము నంటిను ద్రావిన యగస్త్యుఁ డొక్కడే వేదర్థి. బ్రహ్మవృద్ధికి ప్రతిపక్షి చేసినవిశ్వా మిత్రుఁడు మనకు పితామహుఁడు. వేదకర్మలను కానిం

చిన యావద్దంబుఁడు మనకు మాత్రమిచ్చు. వేదములోని బ్రాహ్మణములు మన పవిత్రజన్మస్థానములు. కృతయుగమునందు మనల నుద్ధరించిన మహర్షి కర్తయులు. వివ సేమాయె. వారెట్లు రమభాషకు పవిత్రత నొసఁగిరో మనవారును వాంఛమున కంతకంటె ఎక్కువకు పవిత్రతనే యొనగజాలిరి.

అటవదేశమునకు ప్రాచీనపు నరిహర్దులు

“వడవేంగక” తెంతుమరియాయై త్రివిధమున నల్లులగును”

ప్రాచీన వైయాకరణియగు తొల్ కాపియను “తొల్కము” (అటవదేశము)నకు సరిహద్దు లొనఁగుచు తొల్ కాపియ మన తన మహాగ్రంథమునందు దానికి ఉత్తరమున వేంకటాచలమును (తిరుపతి) దక్షిణమున గుమారియు (గన్యామూరియు) పొద్దులుగాఁ జెప్పుచున్నాఁడు. అతని గ్రంథములోని దీనికి సంబంధించిన యావ వాక్యము పైన “వడవేంగక” అనునది.

తొల్కాపియర్ చాల ప్రాచీనుఁడు. కొందఱు అతఁడు కుతనని క్రీస్తుకు పూర్వము వేయవసంవత్సరము మఱును (౧౦౦౦ బి. సి.) తీసికొనిపోవ నుంకించుచున్నార. ఆంధ్రులకంటె అతఁడు స్వదేశాభిమానమును స్వభాషాభిమానమును పొందు. మేమే ప్రాచీనులమున వారి పట్టులవలన ఇంటివరకును అతఁకుల కాలముగాని పొందాద్ది రాజ్యముల రాజుల సరియైన సంకాపనలుగాని నియులుపడలేదు. అట్టి విపరీతాభిమానము లేనందుననే మనము మనకుల కాలములకు కృష్ణరామాదిరాశేంద్రుల చరిత్రములను సరిగా తెలియఁ జాలితిమి. అతఁడు యభిమానమున కీ తొల్కాపియమే ఒక్క దృష్టాంతము. తన ప్రాచీనగ్రంథములలో సంస్కృతమే లేదనియు, అన్నియు దేశ్యపదములే యనియు నొక విద్వాంసుఁడు నాకు ఎంతయో నొక్కినొక్కిచక్కఁజెంచెను. “మీ ప్రాచీనగ్రంథరాజమైన “తొల్ కాపియము” అను పుస్తకము చేయలోనే కావ్యకల్పము కాపియముగా మార్చుటలేదా. తొల్ కాపియ మన్న తొల్కావ్యమే కదా!” యని నే నడిగితిని. కాపియము శుద్ధదేశ్య మనియు అతఁడుమలోని కాపియ మను పదమును సాంస్కృతికులు కావ్యముగా మార్చి తీసికొన్నారనియు

ఇప్పుడు సాంస్కృతికములుగా నెన్నుటకు పంచకాలిని పదములు అజనమునుండియే సంస్కృతములోనికి వచ్చినవనియు వారెందు తెచ్చెను. కావ్యమునునది కావ్యశబ్ద తద్భవము కావనటకు వారొక విధిల్లెమైన సిద్ధాంతమును గూడ గొని తెచ్చివారు. మధురకు దక్షిణమున తొల్కాపియనది యను నొకగ్రామము కలరట. ఆ గ్రామ వాస్తవ్యుడుగటచే వారనికి తొల్కాపియరను చేరుకలిగినవట! అరెడు వ్రాసినవగుటచే వారని పుస్తకమునకు తొల్కాపియ మను చేరు కలిగినవట! అజనములోని పుస్తకములన్నింటిలో తొలికావ్యము తొల్కాపియమే యట కాని అందలి "కావ్య" మనుమాట సంస్కృతమునుండి మాత్రము అజనవారు స్వీకరించినది గావట.

ఈ తొల్కాపియరుగూర్చి చిత్రములైన కథలు అనేకములుకలవు. అగస్త్యుని ప్రియశిష్యులలో నొక్కడైన యీ కవి సమవాకినీగోత్రోత్పన్నుఁడు నూరవముగా లేచిన దక్షిణదేశమునందు అజనమును స్థాపించుటకై పరమేశ్వరుని ఆజ్ఞ ను పొంది హిమవర్షర్వరశిఖరమునుండి అగస్త్యుఁడు హుటాహుటిని గంధమాదనమున చేగునప్పుడు శిష్యుడైన తొల్కాపియరుఁడూచి "శిష్యోత్తమా! వివర్ధరాజపుత్రియను వాభార్యలోపాముడనై వాలుగుగజములమారమున నిలిచి" ముక్కునకు నూటిగా గొనిరమ్మనెనట. శిష్యుఁడును గురునియాజ్ఞ ను యథావిధిగా నిర్వర్తించుచుండున అగస్త్యుని కరిసెనై గోపము వచ్చెనట! ఇట్టిధలవలన తొల్కాపియరును అజనము మిక్కిలి ప్రాచీనకవినంగా భావించుచున్నారని మనము వమ్మనవచ్చును.

తొల్కాపియరు చాల ప్రాచీనకవి యనుటకు అజనలే మజ్జియొక దృష్టాంతమునొసలగున్నారు. పసిద్ధములైన మధురసంఘములను గూర్చి యాంధ్రులును నిదేయించుదురు. ప్రాచీనకాలమున రమిశమును ఉద్ధరించిన ఇట్టి సంఘములు మూఁడు. సంఘమని నేను వ్రాసినందుకు పాకములు మన్నింతురు గాక. సంగమని అవవారు వీని కిదేన దేశ్యవదము. ఈమూఁడు సంగమమున చేరి ౧౦౦౦౦ పదివేల సంవత్సరములు భాషావిమలము చేసినవి. ౧౮౭ గురు రాజులు ఒకరివెనుకొకరు

ఈకాలములో వీనికి అగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. అనగా సగటున ఒక్కొక్కరాజు ౫౦ సంవత్సరములు అగ్రాసనాధిపతియై యుండెను. ఈ సంగములక్రింద ౬౫౭ ఉపసంఘము లుండెను. వీరు ఇందుమించుగా ౮,౭౦౦ కవుల గ్రంథములను పరిశీలించిరి. అందు మొదటిసంగము మధురాసగరమున కూడినది. అందు ౫౪౯౯ కవు లుండిరి. అందులో అగస్త్యుఁడు, శివుఁడు, మురుగుఁడు ప్రధానమైనవారు. ఈ సభ కరకం సందర్శరములు జరిగెను. ఒకరివెనుక నొకరుగా రాక మంది రాజులు వీనికి అగ్రాసనాధిపతులైరి. రెండవసంగము కపటపురమున కూడెను. అగస్త్యుఁడును తొల్కాపియరును ఇందలి ముఖ్యవిమర్శకులలోని వారు. వీరు ౩౭౦౦ సంఠములు సభచేసి ౩౭౦౦ కవుల గ్రంథములను పరిశీలించిరి. మూడవసంగము ౧౮౫౦ సంఠములు పనిచేసెను. ఈ గ్రంథరచనమంతయు క్రీస్తు శకాబ్దమునకు ముందే జరిగినది. కాఁబట్టి తొల్కాపియరు మిగల ప్రాచీనుఁడని యనుమలమరమైనట్లుగా మనము గ్రహింపవచ్చును.

వేంకటాచలము (తిరుపతి) నకును, కన్యాకుమారి కిని మధ్యనుండుధూరు తిరులముని తొల్కాపియరు చెప్పినమాటనే యిరక కవులుకూడఁ జెప్పియున్నారు. "శిలవృషికారము" అను మహాప్రబంధమును రచించిన ఇలంగో వడిగో అను మహాకవిండుఁడు.

నడియోలో దుండ్రముకొ తొడియోలో పెద్దయ్యుకొ తమిళవరంబరురై తమిళవనాడు

అని తమిళకమునకు వేంకటాద్రిని ఉత్తరపు సరిహద్దుగాను, కన్యాకుమారిని దక్షిణపు సరిహద్దుగాను చెప్పుచున్నాఁడు. క్రిి వె రెండవశతాబ్దములో జరిగిన విషయ మొక్కటి యీతని గ్రంథములోనికథకు సంబంధించి యున్నది. కాఁబట్టి యీతఁడు అంతకు తరువాత నెప్పటివాడైన కావచ్చును. కొందఱు అజనము ఈతనిని రెండవశతాబ్ది కవినంగా భావించుచున్నారు. కై ౨ ప్రవులు కొందఱు ఈతనిని ఏడవశతాబ్దములోని కవినంగా తలంపచున్నారు.

అగస్త్యశిష్యులలో నొక్కఁడని కొందఱే తలంపఁబడిది శిఖండియర్ అను నొక కవి.

జేంగడకా కుమరతం పునర్మేణమేకోద్ధిగ్ధా

కల్లెకమిత్తదువట్లక్కే.

అని తిరుపతికన్యాకుమారిలకును, రెండుసముద్రములకును నడుమనుండు దేశము తమిళకమని చెప్పుచున్నాడు.

కర్ణాటకరాజ్యమును మలయాళమును దీనినుండి తప్పించినయెడల ఇప్పటికిని పైనిచెప్పబడినవి అజనదేశమునకు ఇంచుమించుగా సరిపాడ్డులే యని మనము అంగీకరింపక లేప్పదు.

“హాళగన్నడము, నవీనకన్నడము” నని కాలభేదము ననుసరించి కన్నడములో ప్రాచీనకన్నడమును, ఇటీవలి కన్నడమును చెలసినట్లే అజనమును కాలభేదమువలన మార్పుచెందినది. అందు ప్రాచీనకాలపు అజనమునకు పెకారమిత్త అనిపేరు.

పరిశుద్ధమైనయజనదేశమునకు సరిహద్దులు

తొల్కాపియరు శంకపసంగమునకుఁ జెందినవాఁడని యిదివఱకే చెప్పబడియున్నది. మజ్జియు మొదటి పసంగమునందు ౫౭కూ మంది అజనపులుండిరినికూడ మనము తెలిసికొనియున్నాము. తొల్కాపియ మెట్లు నిలిచియున్న గ్రంథములలో తొలికావ్యమో అట్లే రత్నూర్వసువలూడ అజనగ్రంథములు ఆసేకము లున్న వన్నమాటకూడ పై కథవలన మనకు తెలియుచున్నది. తొల్కాపియము లక్షగ్రంథము. ఈగ్రంథకర్త తన మాత్రములకు లక్ష్యముగా నాసేక ప్రాచీనగ్రంథముల నుండి యుదాహరణము లిచ్చియున్నాడు. కాబట్టి తొల్కాపియరు ప్రాచీనకవి యగుటయు అతనికి ముందు అసేకపులుండుటయు సత్యమని తేలుచున్నది. తొల్కాపియరు కాలమువాటికీ, అజనము తిరుపతి పఱకులూడ మాటలాడఁబడుచున్న దనుటకు ఆతని గ్రంథమే ప్రమాణము. కాని యాభాషయంత శుద్ధమైనది కాదు. పాండ్యమండలమువసే అనఁగా మధుర మట్టు ప్రక్కలనే కవులనేకులు విలసిల్లిరి. అట్టిచిట్టావ పరిశుద్ధమైన యజనము. అజనము తిరుపతిపఱకు వ్యాపించిన దన్నమాట యతిశయోక్తి కాకపోయినను, అతిశయోక్తులకు అజనములో వితిలేదు. పచ్చినార్ కినియార్ అను వతఁడు మిగులప్రాచీనుఁడు. ఇతనివ్రాఁటలు అజనమునకు పరమప్రమాణములు. తొల్కాపియమునకు ఈతని

వ్యాఖ్యానము ప్రసిద్ధమైవది. సరిహద్దులను గూర్చిన పై వాక్యమునకు వ్యాఖ్యవ్రాయుచు శుభఁడు ఈక్రింది హద్దుల మధ్యగతమైనది అజనదేశమని చెప్పుచున్నాడు. ౧ సింహళము ౫ కొంకణము ౯ కుడము [భూమి] ౨ లక్షద్వీపములు ౬ కుళువము ౧౦ వడుంగఁ(ఉత్తర ౩ కొల్లాపురి ౩ కొడగు ౧౧ తెలుగు ౪ కుప్పము ౯ కర్ణాటకము ౧౨ కళింగము

కర్ణాటకమునకు పైన వడుగిదియో తెలుగునకు పైన కళింగ మెట్లు అజనదేశమునకు ఉత్తరపు సరిహద్దు యొక్కో యెట్లు విశదమునకు? దేశములను సరిగా గుర్తబుంతుటకు అవకాశములు లేని ఆకాలమున నిది యంత యతిశయోక్తి కాకపోవచ్చును గాని యీక్రిందివద్యమును జూచుడు మఱియొకవి.

“సింహళమ్, కొంకణమ్, సహమ్, చీనమ్, కుళువ్కుడగమ్.

కొంగణమ్, కన్నడమ్, కొల్లమ్, తెలుంగమ్, కళింగమ్, వంగమ్, కంగమ్, మగధమ్, కడారమ్, కవడమ్, కరుమ్, కుసలత్, లంగమ్ పుషాత్తమిత్త సాళో పుచిచామివయో

అని వంగము, మగధము, చీనా మున్నగు రాజ్యములనుగూడ జేర్చుచున్నాడు.

ఏది యెట్లున్నను పెకారమిత్, పెకారమిత్, అని ప్రాచీనపు అజనమునకు అత్యంతగౌరవమును వారు ఒనఁగించున్నారు. ఆ పెకారమిత్ భూమి యెయ్యది యని పలువురు తర్కములు చేసినాన్నారు. ఒక్కరోక్కలే, రమరమ భూములకు ఆగౌరవము నీయఁబడినారు. కాని పాండ్యభూమికి మాత్రమే ఆమాట వక్కినది. పవిత్రమైన పెకారమిత్ భూమి తిరుపతిపఱకు వ్యాపించినది కాదు. పరిశుద్ధమైన యజనము దక్షిణమున మధుర భూమినే యుండెను. తక్కినతావులకు అజనము పెకారమిత్ భూమినుండి వ్యాపించినది. ఇది అజనవారు ఏకగ్రీవముగా నంగీకరించిన సిద్ధాంతము. తొల్కాపియము వ్యాఖ్యానములోనే సచ్చినార్ కినియారు అజనభూమికి పైపండ్రిండు సరిహద్దులను ఇచ్చి, అందు పెకారమిత్తుకు ప్రత్యేకపు హద్దుల నొసఁగించున్నాడు.

ఉత్తరమున మురువయారు. తూర్పున మరువయారు

పదముల కరుణాను
దక్షిణమున వైభూనది.

సంధ్యార్థ నిలమానము
వైభూతిలో చుట్టుం
మధుకర్మలో ప్రేమం
కరుణాలో క్రిష్ణం
మరుతూర్ పుట్టుము

శేనాపరియను పెకలమిట్టమూడికి పై సరి
పొద్దులనే యొసరియన్నాడు.

కాటెట్టి అశుభాది ప్రాచీనభూమి, పరిగుడ్డమైన
పెకలమిట్టమూడి, వైభూనది కు తలకనువ నన్నది.

ఇప్పుడు మనకు అశుభదేశముయొక్క సరిహద్దులు
తెలిపినది. ఇప్పుటియశుభమునకు మార్పుకల్పించు ప్రాచీన
ద్రవిడము యొక్క ప్రదేశమును మనకు తెలిపినది.
ప్రాచీనద్రవిడము మధుకర్మప్రాంతములలోనిది
ఇప్పుడు మన మెరిచియున్నాము. దీనితో బాటుగా
తెలుగుభాషయు తెలుగునాటిలో వ్యాపించియుండి
నట్లు మనయొక్క భాషకు అశుభమునుండి నివర్తనములు
పొంద దొరికెను.

తిక్కెనాల్ లేక అన్యదేశ్యములు

అశుభ దేశింబై సంభూర్ణమైనది మిటియొకటి
లేదని మాణిక్యనాయకరుగావను మరొకరికియును,
ఎంతోనాదించినను, సంస్కృతపదములు అశుభములోనివి
లేదని మిటిగానెందరెంత చెప్పినను, సంస్కృతములోని శిశ
యను శబ్దము అశుభవాదలో తిక్కె యైనదనుటకు సందే
హములేదు. తిక్కెనాల్ అనగా దిక్కులలో మాటలాడెడు
మాటలు అన్యదేశ్యములు. ప్రాచీనద్రవిడము (పెకలమిట్ట,
రెండువిధములైనది. స్వచ్ఛమైన అశుభము, తిక్కెనాల్ అని.
పెకలమిట్ట నిలవనేర పన్నిది నిల తిమ్మం
ఒంది తిక్కెంబింద రమిట్టబట్టి నిల తిమ్మం
రెండురెప్పైనది తిక్కెనాల్ ఎకరా.

అన్యదేశ్యములు మట్టుప్రక్కలనుండు పండ్లందు
దేశములనుండియు దూరముననుండు పనునెనిమిదిదేశ
ములనుండియు పెంకమిట్ట ప్రాచీనద్రవిడములోనికి అన్య
దేశ్యములుగా వచ్చినవని వైభూతము చెప్పుచున్నది.
మట్టుప్రక్కలనుండు నేపండ్లందు దేశముల భాషనుండి
ప్రాచీనద్రవిడములోనికి అన్యభాషాపదములు వచ్చినవి?

దేశములు ప్రాచీనద్రవిడములోనికి
వచ్చిన అన్యదేశ్యముల
మదాపారణములు.

- ౧ దక్షిణపాంధ్యరాజ్యము. పెర్రం. ఆవు; పాట్టి. చియ్యము.
- ౨ మట్టివాడు రల్లె-క
- ౩ మనవాడు అచ్చుకొ-రల్లెడి
- ౪ కర్కనాడు కయ్యూ-మోసగాంధ్రు; కయ్య
మాడువారని భాషము
- ౫ వేవాడు కిట్ట-తోలు
- ౬ పులివాడు పట్టి-చిన్న చెఱువు
- ౭ పట్టివాడు వై-శేరిపాలము
- ౮ అశుభవాడు తెని-చిన్న చెఱువు
- ౯ అశుభావదవలెవాడు ఏపీకొ-చింతపండు
- ౧౦ కిరంవాడు ఎలువకొ-మేపికుడు; ఇహం
- ౧౧ మలెనాడు వెల్లం-చెఱువ, నీగు
- ౧౨ పునవాడు అవియ తల్లి

కొన్ని దూరదేశములు

౧ తెలుంగు పెప్పువర్-చెప్పుట; అయ్యో-
అయ్యో మోపుక
అశుభము లేనందున రెక్కెనదేశముల మదాపార
ణము నీయులేను.

దీనినిబట్టి దక్షిణ పాంధ్యరాజ్యమునూడ ప్రాచీన
ద్రవిడభూమిగాదు. కావున అశుభాభాషా ప్రాప్తియవలయు
ననునది ప్రాచీన ద్రవిడభూమి యెట్టియో తెలిపినది.

కావ్య మనుశబ్దముయొక్క వికారమే కానియ
మని చెప్ప నివ్వములే, తొల్కాపియకుడి యను గ్రామ
మున కాకవిని కట్టికెట్టివకిలిగానే ఆంధ్రమునకు సం
బంధించిన ఇప్పు భాషయే యశుభమని యంగీకరింప నివ్వ
లేమిలే ప్రాచీన ద్రవిడమును వారు మధుకరమండలము
లోని వైభూనది గట్టునకు దూరముగా గొనిపోయి
వారు. వైభూనమునందు అశుభము ఆంధ్రీకరమైన
భాష గాదని నిర్ణయించు బోవుచున్నాను. ఆంధ్రము
వందీ విషయమును చిత్తించువపుడు అనేకములై
సూతన విషయములనుగూడ చెబువలసి యుండును, నా
యాంగ్లభాషలోని వ్యాసమునందు లేని పెక్కువిష
యము లందుం లేర్పలని వచ్చినవి.

బుద్ధచరిత్రము

ద్రావతారములందును బుద్ధావతారముతో
 మ్మిదవ యవతారము. మహాత్తరమైన
 బుద్ధావతారచరిత్రము హిందూపురాణము
 లందు శ్రీరామకృష్ణాద్యవతారచరిత్రముల
 వలె విశేషవ్యాపకమును బొందియుండలేదు.
 ఒకవేళను బుద్ధయుగమునందు విశేషమైనవ్యా
 పకమును బొందియున్నను కాలాంతరమునందు
 క్షీణించినది. శ్రీ శంకరాచార్యస్వాములు
 పౌద్ధజైన మతములను నిర్మూలముచేయుటకు
 బూనుకొనినపుడు పౌద్ధగ్రంథములను నయి
 తము నిర్మూలము చేసియుండును. ప్రపంచ
 మతములందు మొదటి మతముగనున్న పౌద్ధ
 మతము జన్మస్థానమునందు నామమాత్ర
 నశిష్టముగనున్నను మతసిద్ధాంతములందును
 సాంప్రదాయాచారములందును కళావికా
 సమునందును గలుగజేసిన మహాత్తరమైన
 జరినర్తము భరతఖండమునందు సర్వత్ర
 ప్రత్యక్షమగుచున్నది. పురాణములందును
 కావ్యములందును నాటకములందును పౌద్ధ
 ధర్మసాంప్రదాయాచారములు సమ్మిళిత
 ములై హిందూమత ధర్మసాంప్రదాయాచార
 ములకు సవజీవము నొసంగినవి. పౌద్ధమతము
 దేశభాషలకును ప్రజాజీవనప్రవాహమున
 కునును త్రేజమును గలిగించినవి. వర్తమానము
 నందు గాంధివిజయఘోషమువలె భుద్ధుని
 కాలమునందు బుద్ధవిజయఘోషములు దిగం
 లేములుదు నిండినవి. గలించిన మూడేండ్ల

యందును గాంధివిజయప్రభావాలను సంధ
 కించుచు నానందవిషాదముల ననుభవించిన
 వారలకు బుద్ధావతారలీలను సంభావించుట
 కొంతవరకు సాధ్యము. గాంధినాదమునర్వత్ర
 ప్రతిధ్వనించుచున్నది. కావ్యములందును కళ
 లందును, నాటకములందును ప్రసంగము
 లందును గాంధినామరూపములు గోచరం
 బగుచున్న విధమున బుద్ధయుగమునందు
 బుద్ధుని నామరూపములు సర్వత్ర ప్రతిబిం
 బములయి యుండును. పౌద్ధమతగ్రంథములు
 చీనా జపాను సి. హాళిము త్రివిష్టకముల నాశ్ర
 యించినను పౌద్ధస్తూపములు విహారములు
 విగ్రహములు దిగంతములుదు వ్యాప్తమైన
 బుద్ధదేవుని ప్రతిధను విశదముచేయుచున్నవి.
 మ్యూజింగుములందును విహారములందును స్తూ
 పములందును సంరక్షితములైన బుద్ధవిగ్రహ
 దులు పౌనమతము శిల్పవికాసమునకు జేసిన
 మహావికారమును విశదముచేయుచున్నవి.
 అజంతాచిత్రరూపముల సంచిస్తూపశిల్పము పౌద్ధ
 మతముగాధలు. శిల్పవికాసమునకు దోడ్ప
 డిన విధమును విశదముచేయుచున్నవి. అజంత
 చిత్రరూపముల సాందర్యము అమరావతి సంచి
 స్తూపముల శిల్పనైపుణ్యము కళాభిజ్ఞులకు విన్న
 యమును గలుగజేయుచున్నవి. స్వస్తికాసీను
 డైన బుద్ధుని దివ్యమంగళవిగ్రహము స్వరూప
 ప్రదర్శనమునందు దివ్యవిభూతులను విశదము
 చేయుచున్నది. బుద్ధుడు తన తన ప్రభావ

మున బడసిన బోధిన త్వమునే బుద్ధవిగ్రహములు విశదము చేయుచున్నవి. బుద్ధవిగ్రహములందు పాశ్చాత్యలక్ష్యమునకు మూలమైన అంగవిన్యాసవిస్ఫురణములు గుప్తములై పాశ్చాత్యవనసంవిధానమునకు లక్ష్యమైన ఆత్మేంద్రత్వము జీవేంద్రియత్వము సుప్రతాపములగుచున్నవి. ముఖపటముగ బ్రచురింపబడిన బుద్ధవిగ్రహమును వేరొకచోట బ్రచురింపబడిన వివాహోత్సవ పటమును

పాశ్చాత్యకు లక్ష్యములైన అజంతాయందలి చిత్రములు. బుద్ధచరిత్రను విశదముచేయుటకు బ్రచురించిన పటముల పరిశీలనము లక్ష్యభేదమును విశదము చేయుచున్నది. బుద్ధచరిత్రపటముల భావములను విశదముచేయుటకు శ్రీతిరుపతివేంకటేశ్వరకవులు రచియించిన బుద్ధచరిత్రమునందలి పద్యములు సందర్భానుసారముగ ముద్రింపబడినవి.

* * * *

మా యా దే వి శ్వ ష్టు ము

- గీ. షట్కిరణయుక్తమైన సగత్త మొకడు; పాటలవృథ దిక్కులదీటుకొనఁగ నాకనమునుండి కుడిప్రక్కఁదాకి తనదు, గర్భమునఁ జొచ్చినట్టు లిక్కలతెఱంగు.
- వ. ఇట్లత్తలోదరి కలగాంచి యల్లన మేల్కొని యక్కల నిక్కము తనవటికిం జెప్పి యదవడి బంధుజాతమ్మున కెఱిగించిన శుభసూచకం బనుచు నెల్లరు నానందించి రదియు నుం గాక.

* * * *

బుద్ధ ని త్ర థ మ న గ ర త్ర వే శ ము

- గీ. సురలు మోయు కలాచికోపరితలమున, జనని యొడికట్టులోపలఁదనదునిసుర సంజకెంబాయఁచాటునఁజనులచేతఁ, జూడఁబడు బాలశశిరేఖఁజూడఁ జెందె.
- వ. ఇట్లు దిక్పాలనీతం బగుయానంబు కపిలవస్తుపురపీఠిం జనుజెంచునమయంబున నబ్బురండుపేరు లంద తాకస్మికంబగు తదుదంతంబు సాంతంబుగా విని ముందుఁ జని శుద్ధోదనున కెఱిగిందిరి.
- క. కని శుద్ధోదనుఁ డానం, దనిమగ్నుండయ్యె దేవతలు మనుజులు నాఁగను భేద మించుకయు లేక నియతమోదాతిశయము / నందిరి పాదల్.

* * * *

బుద్ధ ని భ వి వ్య క థ న ము

- ఉ. నావుడు రాజవంశుఁడు మనంబున నుబ్బుచు లేచి వెంటఁ గొంపోవఁగఁ బోయి కాంచె మునిముద్దులబాలు దయావిశాలు నీ రావసితాంగుఁ బక్తకములాంకితపాదుఁ గళావినోదు డంతావళన్ నీకేశు జనితానుతయాపు నిరస్తపాపుని.

వి. అట్లుగా భయము కల్గియున్నాడో ముఖం నిలుస్తూ, 'నవ్వండి,
 తిరుగుకో, నా శిష్యుడేము దర్శింపాడనవ్వండి, ము
 య్యభూతు నమ్ము, నాదీకు. (నారదుని కథల కంఠాన్నివా
 రిలుచు నవమ్ము' అందుచు శిష్యులు రోడ్డున వచ్చిరి. పి.చూ. :

వి. 'నవ్వండి' మాదిరిగాయితి నమ్ము, నాదీకు. నా
 య్యభూతు నమ్ము, నాదీకు. అనుచుచుచు చిహ్నముల్పాదించి, అం
 తరములకాది పోలికలును, మున్నగునీయును అయితి నైవధా
 నవ నవరంబు శిష్యులకు నాదీకుచును పునః ప్రసంగించెను.

వి. 'నవ్వండి' నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. పోయెను. పి.చూ.
 అట్లుచేయవలయును, నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. నమ్ము, నాదీకు!

వి. నవరంబు నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. పోయెను. పి.చూ.
 అట్లుచేయవలయును, నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. పోయెను. పి.చూ.
 అట్లుచేయవలయును, నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. పోయెను. పి.చూ.
 అట్లుచేయవలయును, నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. పోయెను. పి.చూ.

వి. నవరంబు నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. పోయెను. పి.చూ.
 అట్లుచేయవలయును, నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. పోయెను. పి.చూ.
 అట్లుచేయవలయును, నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. పోయెను. పి.చూ.
 అట్లుచేయవలయును, నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. పోయెను. పి.చూ.

వి. అట్లుచేయవలయును, నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. పోయెను. పి.చూ.
 అట్లుచేయవలయును, నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. పోయెను. పి.చూ.
 అట్లుచేయవలయును, నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. పోయెను. పి.చూ.
 అట్లుచేయవలయును, నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. పోయెను. పి.చూ.

* * *

శాస్త్రాచార్యము

వి. అట్లుచేయవలయును, నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. పోయెను. పి.చూ.
 అట్లుచేయవలయును, నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. పోయెను. పి.చూ.
 అట్లుచేయవలయును, నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. పోయెను. పి.చూ.
 అట్లుచేయవలయును, నమ్ము, నాదీకు, నమ్ము, నాదీకు. పోయెను. పి.చూ.

ఉ. ఆనా మేదా కే నే వేదా న ముఖా | తరుణింబులో నుపం
 నావరతిఁ బెట్టె మొలుకై తోని వెళ్ళ ను కేగెడి ప్రియం
 పంచము ముగిసె నన్నుఁ బెంపించుచును ముట్టెంపు నా
 నీ నడచి దైవం నలుకరింపక రాసుము నెంచు నొక్కఁడె.

సీ. భామనమూహించునట్లు బుద్ధివంతు, అతే మనమందాతనినా యాహు,
 తన్నీకావాలింబుపై ముట్టెంపు, తరుమ మేల భావము తెలిసి,
 ననుమునీర్చియుం బై నెడము బొప్పి ధరిం, ననీమొ కానకలుపెరి,
 అత ముఖాను కిచ్చిసంగతి నెరుచు, ము మొట్టె నెవ కుకలయానెనంగ,

గీ. మోమునకు బుద్ధి తావంబుకొనితే లెక్క నధిగ్రాహ మున్న భావంబున కరిం,
 ధ్యానోద్వేగుల పున మింత మెరువకు, వచ్చి తన్ను మిళింప రావాలిండ్లి.

ఉ. పచ్చిపానము పుచ్చుచు పానమును పలుకన్ నీమకై
 నద్వలంకి కిం నాదర్శనములు ముట్టె యంత నామెకక
 పొచ్చె నృపాలపూతికయినింతరాని ముగిసింపంబు
 గచ్చెనువంది నెంతగా నాదాపుడు వ్యతి సంతరింపె.

క. ఆరామమునకు నెట్లొకడన మానూర్వంపులు నెలంబుం
 దాదా వాసెన సంధిపల్లములు నాయాచోల మూలకావ
 శ్రీ రా కింకర కియ నీరములు శ్రీ కేషముల్ నృత్తి
 వాహుం నను నాతికొల దనుజే శిల్పము సంధిం పున

సంపాదక పురంజయ

క. అతేవదనమునకు, బ్రతాగము మూలమునకనించె యాన
 శ్రీవకవాదకృషద్వా, కావలిమమ్మునకు కీయున నునెంచె.

* * * * *

నగర సంకర్షణము

ఉ. నాచెడి ప్రియంగుక కనీసుయ నను ముఖాను
 పురము నడించు ముఖాను / తలెరలాడు నెరంబు నెవ్వము
 న్నెదరిన ప్రియోపమము / గంధిపల్లి బొప్పి మోమునం
 దొడంబడింబు నెవ్వముది / తన్నును గాంచె గుమూను పొక్కెడన.

* * * * *

ఉ. నూ ముగింపు బుద్ధియును / నూనం నేహాంబు నుండు సం
 వామము మోన్చు వాదలును / దామరతింబు ను నుండు పి

వ్యాధిగతులు లిగ్గు పుష్కరములును బాహ్యు దేవసామ్రాజం
చూడవచ్చునా పరియగించగ నోన మొకండు వీరికి

* * * *

౧. నది యెటులైన నిండ్రియింప, పువమును పోయితి పుష్కరములును ము
నెత్తి పోములు నదియన నది, పుష్కరము నున్న ముదితి! యాచరింపనుతా!

ప్ర బోధము - వి హ ద ము

౧. అన విని బుద్ధుడు చిత్తిం, బుద్ధుని నాన వింతకేర్పిరివానియన నాలో
నది మొననుచుచుం జరినె నది, నా మునకుం నది వినితిత్తిరి మొనయన

* * * *

మ. పుష్కరములు పుష్కరముల పుష్కరముల పుష్కరముల
పరిహారములు పుష్కరములు ది పుష్కరముల పుష్కరముల
పిరికికి పుష్కరములు పుష్కరములు పుష్కరములు పుష్కరములు
పరిహారముల పుష్కరములు పుష్కరములు పుష్కరములు పుష్కరములు

* * * *

గృహ భార్య పుష్కరము

౧. పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము
పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము

౨. పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము
పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము

మ. పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము
పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము
పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము
పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము

౩. పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము
పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము

౪. పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము
పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము పుష్కరము

- ౧. అను తి త్తదనయవమ్ముల, ఎవర ముట్టినద నదిగి కాంత విడిచి శ
య్యమి వీగ్ని వ్రతక్షణముం, బాహుంబె నుబ్బయసాను/పూర్వాభిరతిక.
- ౨. వెన్నెంబునఁ జగుమామా, కన్నములం దొద్దిగొధగ్రమ్మంబులు ని
వెన్నెన నొప్పతి పికకక, తయ్యా! నిను కేరెదకు నె /వంగుము నెలపుక.
- ౩. ఆనవరితముం దొన్మనెఁబులు, అం బిల్లి, మునుము గొప్పకె కే /ముఖ్యులార!
గొధాంధకారంబు! గలుచు నంతరిత స్త్రీ, బంగారంబు రిన్నెట్టంబులార!
యమదంబును మమ్ము/నంతరమ్మున వాల్చు, తిలకాబుల్బుట/న్తమ్ములార!
నాదాగింధంగిలెబిరెద్య నొప్పుమఁ బొమ్మన జంత్రిం /బొమ్మలార!
- ౪. యరెమర ముంకె త కాయము మైత్రి, వనర వాసంబు కేమ్మగంధమ్ములార!
వక్కుం బిల్లి యోవవాగ్ధమ్ములార! పాన నమమించి నన్నెంక /ముపువమ్మ!

* * * * *

న క్తు నా హా న వి న ర్జ న ము

౫. ఈవలయమ్ము లెంతకును/హెచ్చు లనం బగదే ప్రశస్తమ
శ్రీవెలుగొందు నీమఁబు/హేలు గాంగెనె? వేయనీల నా
నావిగ్రహామణంబు లిదె/నా కేక మల్లమండు పిన్ననా
నీ, ధరిం మీ యింక మ! పులి నా కట నెన్నెనంచిత

౬. ప్రాణమనకకా హెచ్చితి, కేరిం గిలకొని వే /నదిలిగను ముటం
చాన్మన నను తిర్యము, పై నంతిను/బిర్మ జూపినినదీ యిలియక.

౭. శా.చన్నా! మజ్జనంబు నాకయు కనం/బ్బించు శోకంబు నా
పన్నెరం వెలుకెడి కేళములు కేళమ్మకా బిల్లియను
యిన్నెంగాం దగునెస్తుం బెలిసి నీపేమాటకా శక్తి
స్పర్శి కేము నంతరింబుం బెలిసి /నన్నెనె వంకంబు మా.

మ. అ : అ : వన్నెనె వంకె చేరె నటను/నాగంబు కన్నెంబు మా
యల నాం బన్నెనె కిం/పాను కిం/బెంతింబునంబుం గును
ట్టుటనీ నక్షత్రంబు మానవివయ/న చాన్మనాభాదాన
త్తిటరమ్యాన్నె కెరెన్నానానకక/న్తమ్మో/చాన్మనె

గ్రంథస్వీకారము

సోమనాథవిజయము

సోమనాథకావ్య గారితే. - సోమ

సమితి తెనాలి.

ఈ గ్రంథ పాటకమున మహాత్ముల గొప్పతన సోమనాథాలయమును ముట్టడించి వారినిముక్తపెస కిచ్చి విడిచిపెట్టినది. వ్యాపారానికి భావ అంతటను ఉపయోగించబడినది.

మహాభూత, మహాంతు, గజపతి మొదలగునాత్రములను పాటకమునకు తక్కిన పోషించెను. ఇంద్రుని మతియు యొక్క యోగిష్టవ్యక్తమును ఆత్రములనువందల భక్తిని విజయంతముగ గ్రంథిస్తే యుద్ధింపెను. వీరియనిధాన అప్రమత్తియు గ్రంథమున పోషించి గ్రంథిస్తే భయ పడ నునము లేదు. ఇట్టిగా నులు మాకు గోచరింపలేదు.

గ్రంథముగ్రంథము ముద్దులు పొందగట్టుచున్నది.

* * * *

భారతీయకావ్యమున సోమనాథకావ్యము

ఆనందకుమార స్వామిపండితకవిచేయించెను. దీనిద్వారా ప్రమాణాలయము, మహాత్ముల ప్రార్థన కలదు. ౧-౨-౩

ఈ దిన్ని పోత్రమునందు భారతీయకవి ప్రకారము ముల కల్పితగ్రంథమును నిలుపుచున్నది. అందు సమాన స్వామిపండితులనాభాతీయకవిలై కలిపించిన యుద్ధం భయాల సారాంశము సంగ్రహమును నిందు పొందుచుపలుచి నది. భారతీయకవి ధర్మమునకు మును భావించిన మే కలిల మహాభక్తులము, ప్రతి భక్తినుకలదు మెన్నటికిని కానిద నియు భారతీయ ద్విమల్లవ్యక్తను నిదిగ వినామై పోయి ము సాగించియు కల్పవృక్షికాదియనునదియు, ప్రతి భక్తినుకలదు ప్రకారమును సాత్వాత్మకంబునదినునదియు స్పష్టముగ నానందకుమారపండితులు నిరూపించిరి. గ్రంథమునందు కల్పవృక్షికలకే మొక్కక ప్రాధాన్య మొనగబడినది. భారతీయకవిలనుకొని యుద్ధంభము లను గనున నెందునాటికీ దిన్ని పోత్ర పొందియు సహకారి కాకలదు.

పత్రికాస్వీకారము

కారక

కానా శ్రీమదకావ్య గారితే మదిలేపట్టణమున ప్రకటింపబడినది.

కారక ఈ సందికతో "ప్రభుమనక్కరము సతిక్రమించి ద్విత్వీయమున మహాభూత మొన్ను" మున్నందు కెంతయు సంతోషించుచున్నాను. అనుభవ్య భక్తులను గొప్ప ఈ ప్రతిమనుకలిన దిన్నియుకలముగ నడుపు మున్న ప్రకారము గావ్యము సోమనాథకావ్యము. ప్రతిమ దిన్నియు నిడుకాక నాని గూడించుచున్నాము. ఈ సందిక చట్ట, ద్విత్వమును గొప్పగా రిచే వింప. ఈ "ప్రకార" అను, ద్విత్వముతోడను, ద్విత్వమునాథ కారక గారితే కలిపిన

చివిన "ప్రకారము" అను ద్విత్వముతోడను, గాంధారీయమునకు సంబంధించిన పోయ్యలతోడను, ద్విత్వమునకు లను ద్విత్వములతోడను, అట్టినిచును కలిపి వ్యాపారము లను ప్రకటింపబడి ద్విత్వములతోడను పోయ్యలనున్నది.

చివినకలదుములకు సంబంధించిన వ్యాసము లకేని ములు కలవు. ఈ సానిటో వ్యాసమున గొప్పగావ్యమును, కావ్యము (ప్రభుమనక్కరము) గారితే కలిపించిన "ప్రభుమనక్కరము" అను వ్యాసమును, మనవిట్టిదే చేయబడుచున్నది. ఈ సందిక కలిపించిన "అర్థము, కల్పము, అర్థము" అను వ్యాసము

[illegible]

ముందుముందు పుకటింపబడిన

శ్రీంధ్రగ్రంథములపట్టిక

నాటకము

శ్రీ సాహస వాల్మీకీము:—

విశ్వనాథ విగ్రహము:—భూతపూరి సారాయనాస్థుని,

7th 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1041 1042 1043

Area of the rectangle = $2 \times 10 = 20$ sq. units

మాచార్యులు

1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 2080. 2081. 2082. 2083. 2084. 2085. 2086. 2087. 2088. 2089. 2090. 2091. 2092. 2093. 2094. 2095. 2096. 2097. 2098. 2099. 2100. 2101. 2102. 2103. 2104. 2105. 2106. 2107. 2108. 2109. 2110. 2111. 2112. 2113. 2114. 2115. 2116. 2117. 2118. 2119. 2120. 2121. 2122. 2123. 2124. 2125. 2126. 2127. 2128. 2129. 2130. 2131. 2132. 2133. 2134. 2135. 2136. 2137. 2138. 2139. 2140. 2141. 2142. 2143. 2144. 2145. 2146. 2147. 2148. 2149. 2150. 2151. 2152. 2153. 2154. 2155. 2156. 2157. 2158. 2159. 2160. 2161. 2162. 2163. 2164. 2165. 2166. 2167. 2168. 2169. 2170. 2171. 2172. 2173. 2174. 2175. 2176. 2177. 2178. 2179. 2180. 2181. 2182. 2183. 2184. 2185. 2186. 2187. 2188. 2189. 2190. 2191. 2192. 2193. 2194. 2195. 2196. 2197. 2198. 2199. 2200. 2201. 2202. 2203. 2204. 2205. 2206. 2207. 2208. 2209. 2210. 2211. 2212. 2213. 2214. 2215. 2216. 2217. 2218. 2219. 2220. 2221. 2222. 2223. 2224. 2225. 2226. 2227. 2228. 2229. 2230. 2231. 2232. 2233. 2234. 2235. 2236. 2237. 2238. 2239. 2240. 2241. 2242. 2243. 2244. 2245. 2246. 2247. 2248. 2249. 2250. 2251. 2252. 2253. 2254. 2255. 2256. 2257. 2258. 2259. 2260. 2261. 2262. 2263. 2264. 2265. 2266. 2267. 2268. 2269. 2270. 2271. 2272. 2273. 2274. 2275. 2276. 2277. 2278. 2279. 2280. 2281. 2282. 2283. 2284. 2285. 2286. 2287. 2288. 2289. 2290. 2291. 2292. 2293. 2294. 2295. 2296. 2297. 2298. 2299. 2300. 2301. 2302. 2303. 2304. 2305. 2306. 2307. 2308. 2309. 2310. 2311. 2312. 2313. 2314. 2315. 2316. 2317. 2318. 2319. 2320. 2321. 2322. 2323. 2324. 2325. 2326. 2327. 2328. 2329. 2330. 2331. 2332. 2333. 2334. 2335. 2336. 2337. 2338. 2339. 2340. 2341. 2342. 2343. 2344. 2345. 2346. 2347. 2348. 2349. 2350. 2351. 2352. 2353. 2354. 2355. 2356. 2357. 2358. 2359. 2360. 2361. 2362. 2363. 2364. 2365. 2366. 2367. 2368. 2369. 2370. 2371. 2372. 2373. 2374. 2375. 2376. 2377. 2378. 2379. 2380. 2381. 2382. 2383. 2384. 2385. 2386. 2387. 2388. 2389. 2390. 2391. 2392. 2393. 2394. 2395. 2396. 2397. 2398. 2399. 2400. 2401. 2402. 2403. 2404. 2405. 2406. 2407. 2408. 2409. 2410. 2411. 2412. 2413. 2414. 2415. 2416. 2417. 2418. 2419. 2420. 2421. 2422. 2423. 2424. 2425. 2426. 2427. 2428. 2429. 2430. 2431. 2432. 2433. 2434. 2435. 2436. 2437. 2438. 2439. 2440. 2441. 2442. 2443. 2444. 2445. 2446. 2447. 2448. 2449. 2450. 2451. 2452. 2453. 2454. 2455. 2456. 2457. 2458. 2459. 2460. 2461. 2462. 2463. 2464. 2465. 2466. 2467. 2468. 2469. 2470. 2471. 2472. 2473. 2474. 2475. 2476. 2477. 2478. 2479. 2480. 2481. 2482. 2483. 2484. 2485. 2486. 2487. 2488. 2489. 2490. 2491. 2492. 2493. 2494. 2495. 2496. 2497. 2498. 2499. 2500. 2501. 2502. 2503. 2504. 2505. 2506. 2507. 2508. 2509. 2510. 2511. 2512. 2513. 2514. 2515. 2516. 2517. 2518. 2519. 2520. 2521. 2522. 2523. 2524. 2525. 2526. 2527. 2528. 2529. 2530. 2531. 2532. 2533. 2534. 2535. 2536. 2537. 2538. 2539. 2540. 2541. 2542. 2543. 2544. 2545. 2546. 2547. 2548. 2549. 2550. 2551. 2552. 2553. 2554. 2555. 2556. 2557. 2558. 2559. 2560. 2561. 2562. 2563. 2564. 2565. 2566. 2567. 2568. 2569. 2570. 2571. 25

5. *Chrysomelidae* — *Chrysomelidae* 8

1871-1872

$\frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} \right) = \frac{1}{4}$

రామదాసు నాటకము:—2. గోపాలాచార్య

అసీదాస్:—గదారి సత్యనారాయణారావు

... ..

విందం:—ద్రోణుల జాతీయ రామ

1875

రాగ్య చింతామణి (మందటిభాగము):—

[illegible]

மாலைப்பொருள்: — 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839

శ్రీ లక్ష్మీ నమః --- శ్రీ గౌరవము, శ్రీ సత్వము, శ్రీ విద్యుత్ శక్తి

అనుబంధములు — అనుబంధములు

ప్రహ్లాదనాటకము:—చి. సుబ్బకవి

1957 年 10 月 1 日：—— (5) 7500 米 (R.)

రక్షాసార:—శిష్యురపు గుబ్బురపు

1901 - (1901 - 1901)

...

一、第一

... 1000 ...

సంక్షిప్త భారతము:—పెరిగె జంకట నరసయ్య

[Faint, illegible handwritten text]

నాంధ్రవాఙ్మతవాచయః—గురూమి చెం

६०४

1880年—1881年 日本海軍省

వై ద్య ము

కలిగియున్నది. ఇట్లుగానున్నప్పుడు మనము
 (పాఠము) వివరించుచున్నది. అది మనము
 ప్రతిపదిస్తాము. ఇట్లుగానున్నప్పుడు
 మనము మనము మనము మనము
 శరణాగతములగుట:—మనము మనము
 మనము మనము మనము మనము:—మనము మనము

శరణాగతములగుట:—
 మనము మనము మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము మనము మనము:—మనము మనము

మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము

జ్యోతిషము

మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము

భాష

మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము

Notes on Telugu Grammar. యా. వి. వి.

1924 మనము మనము:—మనము మనము

జాము—యన్. రామయ్య

మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము

వై ద్య ము

మనము మనము:—మనము మనము

ఇతర గ్రంథములు

మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము

మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము

మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము

చంద్రశక్తి

మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము

మృత్యుశాస్త్రము

మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము

మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము

వేదాంతము

మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము
 మనము మనము:—మనము మనము

సాభిప్రాయ విశేషములు

ప్రగవదమగ్రహణశల: గాంధీమహాత్ముని భావ-రోగ్యము దినదినాభివృద్ధిని గంచుచున్నట్లులు వారి ప్రియపుత్రులు జేసదాసు గాంధీ గారు తెలుపుచున్నాడు. మహాత్మునిపుడు లేచి తిరుగుచున్నాడు. వారు కొన్ని దినములలో సామాను వైద్యాశ్రమమును వదిలి విశ్రాంతికి బొంబయివచ్చిరినున్నట్లుంధేరికి బోవుచున్నాడు. గాంధీమహాత్ముని ప్రాణమునుగాపాడిన కిర్మలుమాడికు పుణ్యాత్ముడు. మహాత్మునకు నివాసాశ్రయమైన సామాను వైద్యాశ్రమము పుణ్యాశ్రమము. గాంధీమహాత్ముని సాంఘిక సంఘావళిముంలాభము ననుభవించిన పీఠి పుణ్యాశ్రమము. జనవరి 17 వ తేదీని మహాత్ముడు నాసూను వైద్యాశ్రమమునందు ప్రవేశమును గాంచెను. ఫిబ్రవరి 9 వ తేదీని మహాత్మునకు బంధపరచినము గలిగినది. మహాత్ముడు ప్రవేశించిన సుధముహూర్తము నుండియును నాసూనువైద్యాశ్రమము పుణ్యాశ్రమమైనది. ప్రపంచవ్యాప్తి సామాను వైద్యాశ్రమమునందు బండ్లుమోసినది. ఈ వైద్యాశ్రమమునందు నివాసమును ప్రకృతిన దుర్బల కల్యాణముంమీదను ప్రేమకాంక్షలు ప్రవరించినవి. మహాత్ముని యారోగ్యస్థాపితి ప్రార్థనలు చేయబడినవి. అభిషేకార్చనలు పలుపబడినవి. దానధర్మము లొనంగబడినవి. ధర్మమూర్తికి ప్రజలు జాతి

మతభేదము లేక శ్రేమాంబులను కనుర్పించిరి. నాయకులు, సామాన్యులు, సామాను వైద్యాశ్రమవాసిమైన గాంధీమహాత్ముని సందర్శించి ధన్యులైరి. దేశభక్తికొండనెంటువచ్చు గారయకంసానానాభివృద్ధి సంపదకననమయము సంధానందానుభవ సమ్పాదించిరి. ఆలినానానానా, దాను, శాస్త్రీ, లాలా, కర్మ, కల్యాణ, బ్యాంకింగు, బహుళ, ఆంధ్రాను, ఆచారీ, మొదలగు మహానుభావులు మహాత్ముని సంపదించి కృతార్థులైరి. మూలములనుగల భక్తులు శ్రేమంతములు న్నంచు బహుళనందము ననుభవించిరి. భక్తి మంతిరును గాంధీ విజయధ్వజమునాలోపించినది. ప్యోవ్యాప్తిములైన కిరణధ్వజమును పలుమహాత్ములు ప్రపంచమునకు గలగలిపిరి. ఆ మహాత్ములను ననుభవించుగల సాధనము నాధిపతి హస్తములందే గలదు.

గాంధీమహాత్ముడు ప్రపంచ శాంతికి ఆశ్రిత ల్యాణమునకును సనాతన ప్రపంచ హింసాధర్మము ననుగ్రహించెను. ప్రతిరణశక్తిని సహింసాధర్మానుభవమును తేయగలధారిము సాధకుమీద గలిపెను. లోకల్యాణ ప్రగతిని కృపాశ్శయిగలిగి మహాకల్యాణమునకు మహిళాశాంతికును వ్యవహారము సంఘములకును ఆహింసాధర్మానుభవమునందే సాధ్యముగా గలదు. అహింసాధర్మ సంస్కారముగల భరిత

ఖండమునందుననుత మి ధర్మము లుక్త మై
నది. ఆయుధబలమున కధ్యక్షమైన రాక్షసు
సం దీప్తితి గలుగుట సహజము. బ్రహ్మ
భాత్యాధికారు లననరత మాయుధములను
మోడించి దేశమునందు ప్రజలు సొంపా
ధర్మానుభవమును జేయుట దుస్థరము. దుస్థ
రమైన యహింసాధర్మాభావమును జేయు
టకు విశ్వాకాన్యకమ మననం బగును
న్నది. రాత్నపు రంగమునం దహింసా
యోగాభ్యాసమున కనంతరైన సాధనములు
గలవని యనుభవజ్ఞులకు చెలీయున్నది. గాంధీ
మహాత్ముడు హాలానా మహమ్మదాల్ గాది
ద్వారా ప్రజలకంటె సం దేశమున దును అకాలి
జభాకు బంపిన సం దేశమునందును చేరకాని
జరితరైన ధర్మమునే మహాత్ముడు జీగి
ప్రజలకు దేశించెను. అధికార హృదయము
నందు మాన్యునిని దేవని నిత్య వ్యవహార
ములు విశదము చేయుచున్నవి. మహమ్మది
నిమోచనము, శాసనసభల చర్యలు, అకాలీ
మీద గుండ్ల ప్రయోగములు, అధికారుల
ప్రసంగములు, ప్రభుత్వహృదయమును
విస్పష్టము చేయుచున్నవి. ఈ క్లితియందు
దేశ విమోచనమునకు సహాయయోగము శర
ణ్యమో అసహాయయోగము శరణ్యమో
మహాత్ముని హృదయమునకు సహజమును
దెలిసియున్నది. ఆ ధర్మమునే సంశిత మోతి
లాలు నెమ్మగాకొని లాలా లజ్జతిరాయిగాకొ
ని మహాత్మునకును జరిగిన సంప్రదింపులందు
మహాత్ముడు సమర్థించినటు లూహించదగి
యును. మహమ్మది యితిహాసములు మ

హమ్మది నాయకుని కనుకలము కను
ప్రతిగాము లైనను స్వైచ్ఛికమైన
హరిములు దాని తెన్నులేకనున్న కథమును
శాసనసభా వ్యవహారములు తెలు చున్నవి.

* * * *

శాసనసభలు

మహమ్మది శాసనసభయందు కభి
త్వము సంపూర్ణమును సహజమును
నొందినది. స్వరాజ్యము నాలుగున్నటును
నిరాకరించి ప్రతినిధిసమూహము ననలు
కొనుచున్నది. స్వరాజ్యము వదలెను
స్వీకరించి ప్రభుత్వరక్షమును నడుపు
టకు గోష్ఠములకు నిరాకరించింది. కాన్య
నిర్వాహకసభము ప్రభుత్వమును యథా
ప్రకారము నడుపుచున్నది. నివర్తన శాసన
సభను నుపసాహరించును జేయనని వాస్తా
వ్యాపించినవి. శాసనసభ ను సంతకరము చేసి
నను చేయకన్నను ప్రభుత్వరక్షము కుది
ననిమనము నడవగలకు. పంచాంగమునందు
రాజకీయ కైరీల నడుమాయందును ఇతర
విషయములందును ప్రభుత్వము సరాజయము
మెందినది. స్వరాజ్యపిలువను విశదమైనది.
గవర్నరు దేశం గు మహమ్మదాల్ సంప్రదిం
చి. మహమ్మది పరత్తులతో ప్రభుత్వ
రక్షమును నడుపుటకు సాయపడుట కింగికరిం
చితి. ప్రభుత్వము దమ్మియితైకము యథా
ప్రకారము సాగుచున్నది. బొంబయిరాష్ట్ర
శాసనసభయందు జరిగిన యభిప్రాయవిభ
జనమునందు ప్రభుత్వమునకు నాలుగుసాగు
లును కభిలు కియునుసాగులును విజయము

గలిగినను ప్రభుత్వము యథాప్రకారము నడుచుచున్నది. శాసనసభా ప్రవేశానంతరము దాసుగారు ప్రకటించిన ప్రతిష్ఠంభనము సాధ్యము గాదని సభాస్వవహారములు విశదము చేయుచున్నవి. ధర్మబద్ధముగాని నిరంకుశాధికారవర్గము సభల ప్రమేయము లేకనే ప్రభుత్వమును నడుపగలదని విశదమగుచున్నది. బహిష్కారము సహకారము సాధ్యముగాని సహకారాసహకారము సాధ్యము గాదని విశదమయినది. రాష్ట్రీయశాసన సభలయందువలె సామ్రాజ్యశాసనసభయందును స్వవహారములు యథాప్రకారము నడుచుచున్నవి.

* * * *

సామ్రాజ్యశాసనసభ

సామ్రాజ్య శాసనసభయందు విచిత్రస్థితి యేర్పడినది. స్వరాజ్యపక్షము స్వతంత్రపక్షముతో గలిసినది. ఇండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు ప్రతిపాదించిన రాండుటేబిలు కాన్ఫరెన్సు తీర్మాన మధికసంఖ్యాకులచే నామోదించబడినది. సర్ మాల్వీము హెయిలీ ప్రభుత్వపక్షమున నసమ్మతిని తెలిపెను. స్వరాజ్యపక్షమువారిచే నామోదితమైన తీర్మానము నాచరణమందు బెట్టుటకు శక్తి లేదు. సామ్రాజ్యశాసనసభయందు 78 మంది సభ్యులు రాండుటేబిలు కాన్ఫరెన్సు కావలయునని నిర్ణయించిరి. ఈ విజయము స్వరాజ్యపక్షమునకును స్వతంత్రపక్షమునకును గలిగిన సంయోగము మూలమునను సమకూడినది. ఈసంయోగమే స్వరాజ్యపక్షసిద్ధాంతములను

శిథిలము చేసినది. స్వరాజ్యపక్షనాయకుల చాటిన సంపూర్ణ ప్రతిష్ఠంభనోపాయము ఒక చ్యుతిని బొందినది. సమయోచితమైన సహకారాసహకారోపాయము ప్రబలుచున్నది. స్వరాజ్యపక్షమువారు రాజప్రతినిధి విందులను నిరాకరించినను శాసనములను ప్రతిఘటించినను నిరంకుశ ప్రభుత్వ మడ్డులేక సాగుచున్నది. శాసనసభలయందు ప్రవేశించుటవలనను స్వల్పలాభములు లభించుచున్నను కాంగ్రెసు కోరెడి స్వరాజ్యముమాత్రము సన్నిహితమగుటలేదు. స్వరాజ్యపక్షమునకును స్వతంత్రపక్షమునకును నేర్పడిన సంయోగము క్రమముగ శిథిలమగుచున్నది. రాజ్యాంగసంస్కరణముల దౌర్బల్యము విదితమైనను హెయిలీగారును ఆలివియరుగారును వానినే ఘట్టుకొని స్వర్గము నెక్కవలయునని బోధించుట వివరీతముగనున్నది. అసహజమైన పక్షముల సంయోగమును చెడగొట్టుటకు గారణములును వెడలినవి. ఆ కారణములందు భారతమంత్రి ప్రసంగమును బడ్డెటునిర్ణయములును ప్రముఖములు.

* * * *

భారతమంత్రి

భారతమంత్రి మోర్లి ప్రభువైనను మోంట్ గుగో రైనను పీలు ప్రభువైనను సర్ సిడ్ని ఆలివియరుయనను భారతదేశమునకు సమానఫలమే గలుగుచుండును. విక్రమార్కుని సింహాసనపు కథయే వ్యత్యస్తముగ జరుగుచుండును. విక్రమార్కుసింహాసనాధిష్ఠాన మాదార్యమునకు సాధన మయినటులు మంత్రి

పదానుస్థానము సంకుచితమునకు సాధన మగు
చున్నది. తత్త్వజ్ఞుడైన మోక్షీ ప్రభువు మంత్రి
యైనను ఫేబియనుసంఘసభ్యుడైన సర్ సిడ్ని
ఆలివియరు మంత్రి యైనను నిరంకుశబంధన
ములు హృదయబంధనమును జేయుచున్నవి.
ఈ స్థితిని మార్పుటకు మంత్రికి శక్తిలేదని
ఆలివియరుగారి ప్రసంగము విశదముచేసినది.
శాసనసభాంగీకృతమైన రాండు టేబిలు శాస్స
రెస్సు అసంభవమని మంత్రి విస్వప్తముచే
సెను. శాస్త్రిగా రచేయించిన రాయలు కమి
షను సయిత మసంభవమైనది. హెయిలీగారు
సూచించిన యధికారవిచారణయె స్థిరపడినది.
ఆలివియరుగారి నిర్ణయము శాసనసభ్యులకు
రో పా వే శ ము ను గలుగ జేసినది. కాని
చేయున దేమియు లేకపోయినను ఆశాపాశము
మాత్రము విడువ లేదు. బెజంటమ్మగారి
హాళమురాలు కన్వెన్షను యెండమావులను
జూచి భ్రమించుచున్నది. మితవాదులు బెడం
టమ్మగారి భ్రమయందు మునుగుటయును
సహజముగ నున్నది. స్వరాజ్యపక్షమువారి
యావేశము బడ్జెటు నిర్ణయములందు గను
పట్టినని ప్రబలమైన వదలి గలదు. నిరీక్షణ
భేదము గల స్వరాజ్యపక్షమునకును స్వతంత్ర
పక్షమునకును బడ్జెటు నిర్ణయములందు సం
యోగ పెంతసాధ్యమో కాలము తెలుప
గలదు. బడ్జెటునిర్ణయములందు సర్ బేసిలు
బ్లా కెటు ప్రయోగించిన సమ్మోహనాస్త్రము
సభ్యులయందు సంభ్రమమును గలుగ జేయు
చున్నది.

బడ్జెటు అందనాలు
ఆర్థికమంత్రికి బడ్జెటు అంచనాలను సరి
పెట్టుట ఇంద్రజాలముగ నుండును. నిర్గుడు
ఉష్వపన్ను లేక సరిపోని యాదాయవ్యయ
ము లీయేడు ఉష్వపన్ను తగ్గినను సరిపోవు
చున్నవి. బ్లా కెటుగా రుష్వపన్నును 2-8-0 నుండి
2-0-0 కు తగ్గించుట కంగీకరించెను. బ్లా కెటుగారు
నిర్ణయించినపన్ను నిలిచియున్న రాష్ట్రముల
మొత్తమునుండి తగ్గించబడునని అభయహస్త
మొసంగి, యున్నారు. చెన్నరాష్ట్ర మొసం
గెడి మొత్తమునుండియును 80 లక్షలు తగ్గుటకు
గల యవకాశ మెవడికి సంభ్రమమును గలుగ
జేయదు? ఈ యుష్వపన్ను రాష్ట్రముల ప్రతి
నిధులందు భేదాభిప్రాయమును గలుగజేయగల
విధమును సర్ చార్లెసు టాడుహంటరుగారి
దీర్ఘప్రసంగము విశదము చేసినది. చెన్నరాష్ట్ర
యాదాయవ్యయములందు విశేషములేదు.
ఆదాయవ్యయములను సరిపెట్టుటకు జేసిన
ప్రయత్నములనే కోశాంగమంత్రి విశదము
చేసెను. గతసంవత్సరనికరాదాయము ౧౬,౫౯
లక్షలు. వ్యయము ౧౬,౪౦ లక్షలు. రాగలసం
వత్సరము ఆదాయము ౧౬,౭౫ లక్షలు, వ్యయ
ము ౧౬,౬౦ లక్షలు అని మదింపు చేయబడినది.
అన్ని తాఖిలును పోషణము లేక కృశించిన
విధమును బడ్జెటుపరిశోధనము విశదముచేయు
చున్నది. కాని మందుమాత్రము ఉష్వపన్నును
గాపాడుటయందు గనుపడిదు. దుర్భరమైన
సామ్రాజ్యప్రభుత్వవ్యయమునందే దేశప్రాణ
మును కృతజేయుచున్న జాత్యము గలదు.
గత సంవత్సరమునందు 129.52 కోట్ల

యాదాయము 192.90 కోట్ల వ్యయము. రాగల సంవత్సరమునందు 106.93 కోట్ల యాదాయము, 104.57 వ్యయము సామ్రాజ్యాదాయవ్యయములుగ మదింపు వేయబడినది. గత సంవత్సరము సైన్య వ్యయమునకు 65 కోట్లు మదింపు వేయబడినను 62 కోట్లు మాత్రమే వ్యయమైనది. రాగల సంవత్సరమునకు 60 కోట్ల సైనిక వ్యయము మదింపు వేయబడినది. బ్లాక్కు గారి ఇంద్రజాలమంతయును సైన్యవ్యయము లెక్కలయందు గనుపడుచున్నది. రాగల సంవత్సరపు 107 కోట్ల యాదాయమునుండి యను 63 కోట్ల సైన్యవ్యయమునకు వినియోగపడనున్నవి. ఈ యంకెలు చెప్పక చెప్పచున్న విషయముమీదను వ్యాఖ్యాన మనవసరము. పాశ్చాత్యసభ్యత్వము ప్రపంచమునకు ప్రసాదించిన నవనరములందాసుర సంపద్యాగ్యము ప్రధానముగ నున్నది. ఈ యాసురప్రసాదము సుదోషసుందరముగ నాత్మవివాళనకు నకు దోడ్పడుచున్న విధమును యూరపురాజ్యములచరిత్రము తెలియజేయుచున్నను ఆ రాజ్యములందు జ్ఞానోదయము గలుగలేదు. పాశ్చాత్యరాజ్యాధిపత్యముక్రిందను క్రుంగుచున్న భారతఖండమునకును సీమర్దశ గలిగినది. భారతప్రభుత్వమున కగుచున్న యపారమైన సైన్యవ్యయమును

మును నాసురబలాదాననఫలమున విశేషము చేయుచున్నది. భారతప్రభుత్వము నిరీక్షణమును మార్చనంతవరకును ఉప్పువన్నును తగ్గించినను ఇతరవన్నులను తగ్గించినను దేశమునకు శాంతిసుఖములు గలుగజాలవు. గాంధీమహాత్ముడిదృష్టి మారుటకే అసహయోద్యమయోగమును అహింసాత్వమును బోధించెను. రెండేళ్ల కారాగృహవాసానంతరమైనను ప్రభుత్వ నిరీక్షణము మారలేదని గాంధీమహాత్ముడు కనుగొనెను. జెయిట్ ప్రాంతమునందు సంభవించిన అకాలీ మరణములు జలియన్వాలాబాగుహత్యలను సంస్మరింప జేయుచున్నవి. జలియన్వాలా బాగు హత్యలకువలె జెయిట్ హత్యలకును ప్రతీకారము లేదు. ఈదుర్దశయందు సహకార మసంభవమని తెలియుచున్నను ప్రాత మార్గముమునె యనలందించుట దేశమోక్షణమునకు ప్రయోజనకరముగాదు. ఆలివియరు రెడింగు హెయిలి బ్లాక్కుగారు లీపాటను పాడుటయందు విచిత్రము లేదు. దుఃఖానుభవము గల భారతనాయకు లీమార్గము నవలందించుట విచిత్రముగనున్నది. ఇప్పుడైనను నాయకులు ప్రజలు గాంధీమహాత్ముని యాదేశముల నారాధించి దుఃఖనాశనమునకు సాధనమైన స్వరాజ్యవిజయమును బడయుటకు బ్రయత్నించుదురుగాక!

గయ్యాలి యిల్లాలు

కొ. స. ర. సి. హ. చా. రి. గా. రు.

శ్లో. అశేక శతభాండాని భిన్నాని మమ మస్తకే,

అహో ! నూవరీ భార్యా భాంధవూలం న యాచరే.

బుంగంటు బుంగకామరా, బాపడా ! బుంగ కరీ దివ్వరా॥

బుంగ కరీ దిచ్చి పోకుంటు నిన్నెక్క, అందైన పాగినివ్వరా ! బాపడా !

బుంగ కరీ దివ్వరా ! బుంగంటు॥

రంగులమారి బుంగ, రాయివంటి గట్టి బుంగ

శ్మింగారమైన బుంగ, చేతి కింపైన బుంగ॥ బుంగంటు॥

బుంగ బుజానబెట్టి పుక్కిట తమ్మె బెట్టి

రింగురింగు మని పోతే భుంగుభుంగు మనునట్టి॥ బుంగంటు॥